

Türkiye'de sağlık turizmi ve Sağlık Bakanlığı'nın çalışmaları

Dr. Dursun Aydın

1966'da Konya'nın Beyşehir ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Antalya'da tamamladı. Tıp eğitimini Atatürk Üniversitesi'nde 1993'te tamamladı. Erzurum'da SSK Hastanesi'nde başlayan mesleki kariyeri, kısa süreli İstanbul deneyiminin ardından 1996'da Erzurum'da Doğunun ilk özel sağlık kuruluşunu bir grup arkadaşı ile açması ile devam etti. 2005'e kadar hastanenin başhekimliği görevini yürüttü. 2005 yılında Ankara'ya taşınan Aydın, Sağlık Turizmi Derneği'ni kurdu ve 2010 yılına kadar bu derneğin kurucu genel başkanlığını yaptı. 2010 yılında Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Koordinatörü olarak atanan Aydın, daha sonra Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı'na dönüşen birimin halen yöneticisi olarak görevini sürdürmektedir.

Sağlık turizmi; bir kişinin sağlığına kavuşması veya sağlığını geliştirmesi için herhangi bir nedenle yaşadığı ülkeden başka bir ülkeye seyahat etmesidir. Sağlık turizminin birçok alt bileşeni vardır.

1) Medikal turizm: Uluslararası hastaların tedavi ve rehabilitasyon amaçlı sağlık kurumlarından hizmet alması şeklinde olan sağlık turizmi çeşididir.

2) Termal turizm ve medikal SPA: Kaplıca suları veya otelcilik hizmetleriyle birlikte medikal masaj, peloid gibi bazı tamamlayıcı tıp uygulamalarının yapıldığı sağlık turizmi çeşididir.

3) Yaşlı ve engelli turizmi: Yaşlı ve engellilerin bakım, rehabilitasyon ve medikal tedavilerinin bir arada olduğu sağlık turizmi çeşididir.

Görüldüğü üzere sağlık turizminin birçok çeşidi mevcuttur. Odak nokta, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) de tanımladığı anlamda insanların sağlığına kavuşmak için yapılan tüm seyahatler diye özetlenebilir (DSÖ'ye göre sağlık; kişilerin ruhsal ve fiziksel olarak tam iyilik halidir).

Ülkemiz her üç sağlık turizmi türünde de çok ciddi potansiyele sahiptir. Bu bağlamda Türkiye; özellikle coğrafi ko-

num, kültür ve iklim ile sağlıkta dönüşüm projesiyle sağlık hizmetlerinin geldiği nokta göz önünde bulundurulduğunda sağlık turizmi noktasında dünyada en cazip ülkelerden birisidir.

Dünyada sağlık turizmi son 10 yılda hızla gelişmiştir. Sadece tıp turizmi için seyahat edenlerin sayısı 10 milyonu aşmış ve yıllık 100 milyar Dolarlık bir ciroya ulaşmıştır. Ayrıca termal turizm, medikal SPA, yaşlı ve engelli turizmde seyahat edenlerin sayısı ve bu alanda dönen ciro tam olarak bilinmemekle birlikte medikal turizmdekinden çok daha üst sıralardadır. Zaten turizm sektörünün çeşitlendirilmesi ve 12 aya yayılması, Türkiye gibi turizm ülkelerinde bir zorunluluk haline gelmiştir. Özellikle 20 ülke, turizm ve sağlık turizmi konusunda kıyasıya rekabet içinde bulunarak çok ciddi çalışmalar yapmaktadırlar. Malezya, Ürdün, Hindistan, Almanya, İngiltere ve hatta ABD, tıp turizmde çok ciddi çalışmalar yürütmektedir. Örneğin Almanya'da birçok hastane sadece medikal turizme yönelik hizmet vermektedir. Bu konuda devlet sonsuz desteğini esirgememektedir. 2011 yılı sağlık turizmi yılı ilan edilerek bu konudaki çalışmalara ivme kazandırılmıştır. Başta Ortadoğu'da olmak üzere Türk Cumhuriyetlerinde de bu amaçla butik hastaneler açılmaktadır. Sağlık turizmi artık tam bir ticari konu olup ülkelerin ekonomisinde çok önemli

bir yer almaktadır. Turizm sektörü 12 aya yayılma ve istihdam edilme hususunda çok önemli bir hizmet sektörü olmuştur.

Sağlık Bakanlığı'nın sağlık turizmi çalışmalarına gelecek olursak, dünyadaki sağlık turizmi alanındaki bu baş döndürücü gelişmeler ve ülkemizin potansiyeline paralel olarak son yıllarda yüz binleri aşan hastaların tedavi için ülkemize gelişi, Bakanlığımızı harekete geçirmiştir. 2010 yılında Bakanlığımızda Sağlık Turizmi Koordinatörlüğü kurulup faaliyetlerine başlamıştır. 2012 yılında Bakanlığımızın teşkilat kanunuyla (663 KHK) Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Sağlık Turizmi Dairesi kurulmuştur. Böylece ülkemizde sağlık turizmi ile ilgili işlemlerin yapılması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması, kanunla görev olarak Bakanlığımıza verilmiştir.

Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı'nın görevleri

- Sağlık turizmi ve turistlerin sağlığı ile ilgili hizmetleri planlamak, gerekli izinleri vermek,
- Sağlık turizmi ile ilgili iş ve işlemleri ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak yürütmek,
- Yaşlı ve engelli turizmi ve termal turizmi ile ilgili kaplıcaları, içme merkezlerini

ve iklim kür merkezlerinin (klimaterapi merkezleri) faaliyetlerini sağlık turizmi açısından izlemek,

d) Yurt dışından ülkemize tedavi olmak için gelecek hastaların sağlık turizmi açısından kabul kriterlerini oluşturmak ve bu hastaların talep ve şikâyetlerini incelemek,

e) Sağlık turizmi ve turistin sağlığı kapsamındaki hastalara gerektiğinde yardım ve danışmanlık hizmetlerini sunmak ve kayıtlarını tutmak,

f) Sağlık serbest bölgeleri ile buralarda sunulacak sağlık hizmetlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

g) Sağlık alanında ikili işbirliği kapsamında ülkemize gelen ve tedavisi uygun görülen hastalara ilişkin işlemleri planlamak ve koordine etmek.

Bakanlığımızın sağlık turizmindeki ana hedefi; ülkemizi bölgesinde sağlık turizminde lider ülke konumuna getirmek, uluslararası standartlarda sağlık turizmi hizmetinin sürdürülebilirliğini sağlamak, gerekli denetimleri yapmak, uluslararası hastalar başta olmak üzere sağlık turizminin tüm paydaşlarına konuyla ilgili rehberlik etmektir.

Bakanlığımızın sağlık turizmi ile ilgili çalışmaları

1) ATT ve ÖHY'de yapılan değişiklikler ile konaklama tesislerinde sunulacak sağlık hizmetleri düzendi. Klinik konukevi geriatrik tedavi merkezlerinin açılabilmesinin önü açıldı. Aynı ilde olmak şartıyla, faaliyette olan bir sağlık kuruluşu konaklama tesisinde şube olarak rehabilitasyon, obezite, diyaliz vb. konularında poliklinik açılarak, 500 yatağın üzerindeki otellerde acil sağlık hizmetleri için sağlık üniteleri zorunlu hale getirildi. Yine aynı şekilde klinik konukevi ve geriatrik tedavi merkezleri aynı ilde şube gibi açılacaktır.

2) 2011/41 sayılı Bakanlığımızın genelgesiyle kamu sağlık kuruluşlarında yabancılara sağlık hizmeti sunum usulleri ve ücretlendirmesi düzenlendi. Bu genelge kapsamında Türk vatandaşların haricindeki yabancılardan kara ve hava ambulans nakillerinin ücretlendirilmesi yapıldı. Kamu hastanelerinde yurt dışı hasta birimi ve tercümanlık hizmetlerinin düzenlenmesi yapıldı.

3) Uluslararası destek birimi (444 47 28), Bakanlığımız bünyesinde 7/24 saat, 5 dilde (Almanca, İngilizce, Arapça, Rusça ve Farsça) sağlık alanında yabancı hastalara tercümanlık ve danışmanlık hizmeti vermektedir. Yabancı bir hasta hastaneye gittiğinde, muayene için işlemlerini yaptırırken yanında tercüman yok ise 444 47 28 numaralı hattan tercümanlık hizmeti alabilir. 112 ve 184

numaralı hatlar, yabancılar aradığında telekonferansla tercümanlık hizmeti vermektedir. Artık ülkemize gelen 32 milyon genel turist ve tedavi amaçlı gelen sağlık turisti, kendi dilinde sağlık hizmeti alabilmektedir. Ülkemiz, bu uygulamanın bu şekilde kapsamlı ve sürekli verilmesiyle dünyada bir ilke imza atmıştır.

4) Sağlık turizminin, tanıtım için hazırladığı web sitesinde ülkemizin de sağlık hizmeti sunumunu ve imkânlarını anlatan kamu ve özel tüm sağlık kuruluşlarının listesi ve iletişim adresleri bulunmaktadır. Ayrıca ülkemizin turizm, kültür ve tarihinden bahseden güncel bir web sitesi oluşturmuştur. www.saglikturizmi.gov.tr ve www.healthtourism.gov.tr adreslerinden ulaşılan bu portal, Türkçe dışında 4 dilde Almanca, İngilizce, Rusça ve Arapça yayın yapmaktadır.

5) Sağlık turizminde tanıtım ve bilgilendirme noktasında ülkemizin sağlık turizmi potansiyelini ve sağlık kurumlarını yurtdışına tanıtmak için tanıtım genelgesinde değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, yurtdışına yönelik olarak Türkçe dilinde olmamak şartıyla;

a) Sağlık kuruluşları fiyat listesi web sitesinde yayımlanabilecek,

b) Hasta onayını almak şartıyla hasta hikâyeleri yazılı veya video olarak yayımlanabilecek,

c) Sağlık merkezlerinde sunulan hizmetler ve çalışanlara ait bilgiler web sitesinde yayımlanabilecektir.

6) Diğer bakanlıklarla işbirliği içinde yapılan düzenlemeler noktasında ise sağlık turizminden elde edilen gelirlerden %50'ye varan vergi indirimi başladı. Ayrıca sağlık turizminin yurtdışına tanıtımıyla ilgili finansal destekle ilgili mevzuat, Ekonomi Bakanlığı'nca çıkartıldı. Bu kapsamda çok çeşitli yurtdışı gezileri, araştırmalar, analizler ve tanıtımlarla destek verilmektedir.

a) Ekonomi Bakanlığı'na 2012/4 sayılı tebliğ ile sağlık turizminin yurtdışına tanıtımında finansal destek sağlanmıştır

b) Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan 6322 sayılı Kanunun 9. Maddesiyle sağlık turizminden elde edilen gelirlerden %50 vergi muafiyeti sağlanmıştır. Bu kanunun uygulama usul ve esaslarıyla ilgili tebliğ, 31 Aralık 2012 4 mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

c) Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın termal yatırım planlaması ve yatırım teşvikleri.

Devam eden çalışmalarımız

a) Konaklama Tesislerinde Açılacak Sağlık Kuruluşları Genelgesi,

b) Aracı Kurumlar Ve Sağlık Turizmi Süreçleri Yönetmeliği

c) Kür - Rehabilitasyon Ve Medikal SPA Merkezleri Yönetmeliği

d) Sağlık Serbest Bölge Yönetmeliği

e) Sağlık turizmi hizmeti sunacak sağlık kuruluşlarında uluslararası kriterler.

Hedeflerimiz ve stratejik planımız

Hedefimiz

a) Türkiye'de sağlık turizmini güçlendirerek Sağlık Turizminde lider olmak,

b) 2015 yılı 500 bin hasta 7 milyar Dolar gelir,

c) 2023 yılında 2 milyon hasta 20 milyar Dolar gelir.

Amaç: Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmeye devam etmek.

Hedefe yönelik stratejiler (2013-2017):

a) Sağlık turizmi kapsamında tanıtım yapmak ve cazibe oluşturmak,

b) Sağlık turizmi kapsamında verilen hizmet sunumunun kalitesini iyileştirmek,

c) Sağlık turizmi hizmet kapsamını genişletmek,

d) Sağlık turizmi yönetimini iyileştirmek.

Yayınlarımız

• Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi 2011

• Türkiye'deki Medikal Turizm Araştırması 2011

• Medikal Turizm Araştırması

• Sağlık Turizmi Süreçleri

• Sağlık Turizmi El Kitabı 2012

• Medikal Turizm Raporu 2012

• Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2012

• Sağlık Turizminde Süreçler ve Aracı Kuruluşlar Araştırma Raporu 2012